

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY)
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

6.2.2013

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Veteraanikatu 1
PL 86
90101 Oulu
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Asia:

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lausunto Pyhäjoen Parhalahden tuulivoimapuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY) on iloinen siitä, että Pyhäjoen kuntaan suunnitellaan uusiutuvan energian tuotantoa, ja että suunnitelmat vaikuttavat luontovaikutusten osalta ainakin lähtökohtaisesti toteutuskelpoisilta. Yhdistys kannattaa uusiutuvan energian tuotannon merkittävää lisäämistä, kunhan sen suunnittelussa, sijoittamisessa ja rakentamisessa vältetään lintuihin ja muuhun luontoon kohdistuvia haittavaikutuksia niin pitkälle kuin se on käytännössä mahdollista. Tämä edellyttää mm. sitä, että hankealueen luontoarvot selvitetään kattavasti.

Pöyry Management Consulting Oy:n laatima YVA-ohjelma on pääasiallisesti selkeä. PPLY ei kuitenkaan löytänyt dokumentista tietoa alueen maanomistuksesta. Kaavoituksen näkökulmasta olisi hyvä tietää keneltä Puhuri Oy on alueen/alueet vuokrannut. Niin ikään huomionarvoisten kohteiden (luonto, maisema, kulttuuriperintö jne.) kuvaaminen olisi voinut olla selkeämpää. Ohjelmassa luetellaan useita kohteita vain kohteita, ei niiden varsinaisilla nimillä, ja kohteiden esittämisessä kartoilla ja karttoihin viittaamisessa on puutteita. Myös viittauskäytännössä ylipäättään on YVA-dokumenteille edelleen valitettavan tyypilliseen tapaan puutteita, mm. sivulla 48 esiintyvää keskeistä viitettä Husa ym. 2001 ei löydy kirjallisuusluettelosta.

Vaihtoehdot ja voimayksiköiden sijoittelu

Alustavilla kartoilla voimalayksiköt on sijoitettu alueelle jotakuinkin sattumanvaraiselta näyttävään muodostelmaan. Ohjelmassa ei kerrota, miksi on valittu juuri nämä sijoituspaikat. Hankealue on lähimmillään hieman yli kolmen kilometrin ja läntisin alustava voimalayksikkö (nro 10) alle 4,5 kilometrin etäisyydellä meren rantaviivasta. Lintujen kannalta (muuttolinnut ja paikallinen merikotka) olisi perusteltua luoda sellainen vaihtoehto, jossa etäisyyttä merenrantaan olisi vähintään 6–7 kilometriä. Tällöin myös maisemavaikutus Parhalahden kylään vähenisi todennäköisesti huomattavasti. PPLY ei myöskään näe syytä voimalayksiköiden sijoittamiselle valtakunnallisesti arvokkaan Kettukaarat–Mörönkallioiden kallioalueen välittömään läheisyyteen.

Yleisimpinä periaatteina PPLY toivoo, että voimalaitosyksiköt sijoitetaan mahdollisimman tiiviisti, jolloin pinta-ala, johon negatiivisia luontovaikutuksia kohdistuu, on suhteellisesti pienin. Edelleen yksiköt tulisi

sijoittaa lintujen päämuuttoreittien mukaisiin lounas–koillinen -suuntaisiin ketjuihin, jolloin muuttosuuntien vastainen törmäysrikinpinta-ala jää niin ikään mahdollisimman pieneksi.

Vaikutukset linnustoon sekä muihin eläimiin ja kasvillisuuteen

Parhalahden tuulivoimapuiston YVA-selvityksen luontovaikutuksia koskevat maastotyöt tehdään ohjelman mukaan kesällä 2013. Useisiin muihin YVA-selvityksiin verrattuna voidaan pitää kiitettävänä sitä, ettei suurintaa osaa maastoselvityksistä ole tehty jo etukäteen vaan ohjelmasta annetut kommentit on aidosti mahdollista ottaa huomioon kartoitusten lopullisessa toteutuksessa.

Pesimälinnustokartoituksiin suunnitellaan ohjelmassa käytettävän yhteensä 50 tuntia. Kartoitukset aiotaan tehdä piste- ja linjalaskentamenetelmiä hyödyntäen (s. 62–63). Alueen linnustosta pyritään saamaan yleiskuva kahden noin 5 kilometrin laskentalinjan avulla.

Hankealueen pinta-ala on noin 20 neliökilometriä. Esimerkiksi Suomen kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden (IBA) seurantaohjeen mukaan jokaista alueen neliökilometriä kohden tulisi olla yksi linjalaskentakilometri (Timo Metsänen BirdLife Suomi 1.2.2013). Parhalahden tuulivoimahankkeen tapauksessa alueeseen tulisi kohdistumaan huomattavia muutoksia. Näin olleen sopivana selvitystasona voitaisiin vähintään jonkin verran IBA-seurantoja suurempaa laskentapanostusta, joka tässä tapauksessa tarkoittaisi esimerkiksi noin 25–30 laskentakilometriä hankealueella.

Kuitenkin myös suunnitellut piste- ja linjalaskentamenetelmät voidaan tässä yhteydessä kyseenalaistaa. Kuinka tärkeää on yrittää hankkia yleiskuva alueen linnustosta, kun alueen linnuston pääasiallinen koostumus voidaan ennakoida mm. läheisillä alueilla tehtyjen muiden lintulaskentojen (ml. Laivakankaan ja Raahen eteläoisten tuulivoimapuistojen YVA-selvitykset sekä lähimmillään alle 7 km päähän hankealueesta sijoittuva kuuteen kertaan eri vuosina toistettu Luonnontieteellisen keskusmuseon pesimälinnustoseurannan Tikanpyrstönnevan vakioreitti) sekä karttatarkastelujen perusteella? Eikö olisi tärkeämpää yrittää selvittää alueen vähälukuiset ja suojelun kannalta merkittävät lajit? Tehokkaampi menetelmä tähän olisi useaan kertaan lintujen pesintäkauden aikana toistettu kartoituslaskenta, jollainen tulisi suorittaa etenkin kaavailluilla rakennuspaikoilla sekä karttatarkastelun perusteella huomionarvoisiksi arvioiduilla läheisillä alueilla.

Sinänsä eri pesimälintukartoituksiin varatut työaikamäärät (pöllöt 20 h, kanalinnut 50 h, merikotka 50 h, muut päiväpetolinnut 50 h ja muut pesimälinnut 50 h) ovat kohtalaisia, mikäli tämä todellakin tarkoittaa yksinomaan maastossa käytettyä aikaa. Jos työaikamäärät lasketaan yhteen ja jaetaan koko alueen pinta-alalla, tarkoittaisi tämä noin 6,5 minuuttia hehtaaria kohti. Mikäli työpanos jaetaan järkevästi alueelle ja kaikki muutosalueet inventoidaan tarkasti, voidaan alueen linnustosta saada kohtalainen kuva.

Muuttolinnustonselvityksen osalta PPLY ehdottaa kevään seurantapäivien lisäämistä. On totta, että hanhi- ja joutsenmuutosta on kertynyt viime vuosilta varsin kattavaa aineistoa, kuten ohjelmassa todetaan (s. 63), mutta yhtä lailla tarvetta on myös useita vuosia kattaville havaintoaineistoille. Muun muassa sääolosuhteista riippuva muuttoreittien vuosien välinen vaihtelu voi olla merkittävää. Hankealueen laajuus ja Perämeren rannikon päämuuttoreitin läheisyys huomioon ottaen PPLY esittää kevätmuutontarkkailupäivien kaksinkertaistamista 20:een ja niin ikään 20:a muutontarkkailupäivää syksylle. Muutontarkkailussa lienee perusteltua painottaa alueen länsiosia.

PPLY toivoo, että toteutuneet maastotyötunnit kirjataan erilliselvityksiin riittävän yksityiskohtaisesti työpanoksen riittävyyden arvioimiseksi ja että kartoituksissa syntyneet havainnot kirjataan Tiira-havaintietokantaan.

Ohjelmassa kerrotaan tietoja arvokkaiden lajien esiintymisestä poimittavan mm. lintuatlaksesta (s. 61). On selvää, että lintuatlaksen tiedot ovat liian epätarkkoja tähän tarkoitukseen.

Törmäysriskiselvityksen kohdistaminen erityisesti peto- ja kanalintuihin kuulostaa erikoiselta (s. 64). Tietävästi kanalinnot eivät koskaan lennä niin korkealla, että ne voisivat törmätä tuulivoimalan lapoihin.

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin varattua työpanosta ei kerrota (s. 61). PPLY odottaa että myös näihin käytetty aika sekä tarkemmat menetelmät raportoidaan riittävän yksityiskohtaisesti.

Lepakoita koskevasta kohdasta ei käy selville, millaisia maastotöitä niiden kartoittamiseksi aiotaan hankealueella tehdä. Ilmeisesti kohdassa 5.11.4 esitetyt päätelmät ovat lähtöisin Biologitoimisto Vihervaaran antamasta lepakkopotentialilausunnosta, joskin tämä jää heikon viittauskäytännön vuoksi epäselväksi. Lepakoiden kartoituksen menetelmät ja työpanos tulee kuvata selkeästi. Toisella tämän lausunnon allekirjoittajista on vanhoja lepakkohavaintoja aivan hankealueen läheisyydestä. Etukäteen voidaan pitää todennäköisenä, että alueella tavataan ainakin pohjanlepakoita. Niiden esiintyminen tulee selvittää riittävän hyvin.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja yhteisvaikutukset

Parhalahdelle kaavailtu tuulivoimapuisto liittyy niin kiinteästi muihin lähiseudun tuulivoimahankkeisiin, etenkin Sarvankankaan ja Ylipään puistoalueisiin, että puistojen vaikutuksia pitäisi tarkastella myös yhtenä alueena. Esimerkiksi muuttolintu- ja törmäysriskistarkastelussa tulee esittää myös Sarvankaan ja Ylipään havaintoaineistot ja arvioida puistojen yhteenlasketut törmäysriskit. Yhteisvaikutustarkastelua tulee laajentaa yleisemmällä tasolla myös muihin Pohjois-Pohjanmaan rannikkoseudun tuulivoi-hankealueisiin.

Haitallisten luontovaikutusten kompensatio

Parhalahden tuulivoimahankkeella olisi todennäköisesti positiivisia ympäristövaikutuksia. Sähkön tuottaminen uusiutuvasti tuulesta vähentäisi tarvetta tuottaa sähköä muilla suurempia negatiivisia ympäristövaikutuksia aiheuttavilla tavoilla (mm. turve, kivihiihi, ydinvoima). Kuitenkin tuulivoimalla – kuten jokaisella muullakin tähän saakka kehitetyllä suuren mittakaavan energiantuotantomenetelmällä – on aina myös haitallisia ympäristövaikutuksia. Parhalahden kohdalla nämä liittyvät etenkin maankäyttöön ja muuttolintujen törmäysriskeihin. Maankäytön osalta haitalliset vaikutukset olisivat kompensoitavissa.

Toisin kuin esimerkiksi Saksassa, Suomessa ei toistaiseksi ole haitallisten ympäristövaikutusten kompensoimiseen (offsetting) velvoittavaa lakia. Uudistettavaan kansalliseen luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelmaan on kuitenkin tulossa linjaus, jossa tällaiseen mahdollisesti johtava prosessi käynnistetään. On siis mahdollista, jopa odotettavissakin, että tulevaisuudessa Parhalahden kaltaisilta hankkeilta vaaditaan kompensatiotoimia. Parhalahden tuulivoimapuiston hankevastaavalla olisi mahdollisuus olla edelläkävijä tässä suhteessa ja kompensoida ainakin osa hankkeensa negatiivisista vaikutuksista. Näin ollen voimaloiden tuottaman sähkön kohdalla voitaisiin puhua aidosti vihreästä sähköstä. Maankäyttömuutosten kompensoiminen voisi tapahtua vaikka alueen soiden ja metsien ennallistamisen muodossa.

Muuttolintujen osalta tarkoin harkittu voimalayksiköiden sijoittaminen sekä panostaminen muutonseurantatutkimukseen ja Parhalahden tuulivoimapuiston vaikutusten seurantaan parantaisi tietämystämme tästä tähän mennessä lähinnä vain arvailujen varaan jäävästä aihealueesta.

Esa Aalto
Puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja